

CREURE EN L'EVANGELI I ANUNCIAR-LO AMB NOU ARDOR

1. Volem reflexionar amb vosaltres

Estem celebrant que fa 125 anys que la Mare de Déu de Montserrat va ser declarada patrona de Catalunya pel papa Lleó XIII. El 27 d'abril de 2006, dia de la seva festa, vam fer arribar a tots els nostres diocesans una invitació a intensificar la pregària per la nostra Església —la que peregrina a Catalunya— i per tot el nostre poble. Amb aquesta finalitat us vam oferir una breu relectura de la *Visita espiritual a la Mare de Déu de Montserrat*, del venerable Dr. Josep Torras i Bages, bisbe il·lustre de Vic a principis del segle XX, accentuant-ne alguns aspectes d'especial actualitat.

Avui, arribats a les darreries de l'any jubilar montserratí, volem reflexionar amb vosaltres, amb una mica més d'extensió, sobre allò que més omple el nostre —i el vostre— cor: com viure, com anunciar, com fer fructificar el do inestimable de la fe cristiana en les circumstàncies d'avui. Nosaltres, com a pastors, us oferim planerament, des de la nostra responsabilitat episcopal, unes pautes d'orientació. Ens agradaria que també vosaltres en féssiu tema de meditació i de pregària —personalment o en comunitat— i que poguéssiu, eventualment, fer-nos arribar també els vostres suggeriments. Es tracta de discernir els nous signes dels temps, d'escoltar la veu de l'Esperit, i de fer-ho junts, unint la veu del magisteri amb el sentir dels fidels.

2. Fa cent vint-i-cinc anys

Quan el 1881 li era solemnement atorgat el patronatge de la Verge Moreneta, la comunitat catòlica de Catalunya enfilava l'últim tram del segle XIX amb renovada vitalitat. Superades les dures confrontacions entre el tradicionalisme carlí i el constitucionalisme isabelí, Catalunya participava del clima il·lusionat de redreçament del país que venia de la Renaixença. Un any després del patronatge, el 1882, es posava la primera pedra del temple de la Sagrada Família d'Antoni Gaudí. Mn. Cinto Verdaguier (1845-1902) era, aleshores, el poeta més llegit i més estimat de Catalunya. Una dècada després, el venerable Dr. Josep Torras i Bages (1845-1916) publicaria *La tradició catalana*. Restava viu encara el testimoniatge de santedat i d'acció social de sant Antoni M. Claret (1807-1870), de santa Joaquina de Vedruna (1783-1854), de santa Maria Rosa Molas (1815-1876), de santa Teresa de Jesús Jornet (1843-1897), de sant Josep Manyanet (1833-1901) —tan vinculat al temple de Gaudí—, de santa Paula Montal (1799-1889), de sant Enric d'Ossó (1840-1896), del beat P. Francesc Coll (1812-1875), del beat P. Francesc Palau (1811-1872). L'any 1886 sant Joan Bosco venia de Torí a Barcelona i beneïa la primera ermita del Tibidabo, que esdevindria, més tard, el temple expiatori del Sagrat Cor de Jesús. «Quants testimonis més de caritat poden citar-se en la història de l'Església», podem dir amb Benet XVI. «Així s'expliquen les grans estructures d'acollida, d'hospitalitat i d'assistència [...], les innumbrables iniciatives de promoció humana i de formació cristiana destinades especialment als més pobres. [...] Els sants són els veritables portadors de llum en la història, perquè són homes i dones de fe, esperança i amor.»¹ No és contrari a l'humil reconeixement dels nostres límits agrair els dons rebuts de Déu i confessar, seguint l'exemple de la Verge Maria, que «el Totpoderós obra en mi meravelles».²

¹ Benet XVI, Encíclica *Déu és amor*, 40.

² Lc 1, 49.

3. *Un gran procés de canvi*

Si posem els ulls en el nostre present, quantes transformacions s'han produït des d'aleshores en la societat catalana, especialment —és la nostra prioritat— des del punt de vista de la fe. Fins i tot d'ençà del document col·lectiu de l'episcopat català *Arrels cristianes de Catalunya* (1985), quan el nostre país assumia la democràcia i l'autonomia; o, posteriorment, des de les resolucions del concili provincial Tarraconense (1995), que aprofundien en l'esperit del concili ecumènic Vaticà II i l'actualitzaven, quantes coses que han canviat!

El Vaticà II, no cal dir-ho, continua viu i present entre nosaltres. Com ha dit el papa Benet XVI, «hi tenim l'esguard posat amb gratitud: si el llegim i acollim menats per una hermenèutica correcta, pot ser i esdevenir, cada cop més, una gran força per a la renovació sempre necessària de l'Església». ³ Per la seva banda, el concili provincial Tarraconense —que incorporà en el seu text *Arrels cristianes de Catalunya*— resta com a guia propera i orientadora que assenyala i concreta els objectius de comunió eclesial i de treball pastoral compartit de les diòcesis catalanes.

Ara bé, vivim temps accelerats. Les transformacions, com dèiem, se succeeixen. Algunes, ja eren previstes. Però és quan ens afecten que en copsem tot l'abast real i ens sentim interpel·lats per elles. Avui tothom, també a l'Església, va adonant-se que moltes coses seran diferents en aquest segle XXI tot just estrenat. Això provoca sovint inquietud, també religiosa. I la inquietud pot degenerar en desencís. Sense ni voler pensar a assenyalar culpables —«no judiqueu, i no sereu judicats»—, ⁴ i sentint-nos-hi implicats, també personalment —«treu primer la biga del teu ull»—, ⁵ volem parlar-ne, sobretot, des de la més plena confiança en Jesús, vencedor del pecat i Senyor de la història. Tampoc ara, com en la tempesta del llac de Tiberíades, Jesús no dorm, ni que pogués semblar-ho. També ara ens diu: «Per què sou tan covards, gent de poca fe?» ⁶

Fixem-nos en Jesús, i, amb els ulls en ell, reflexionem sobre alguns canvis que afecten directament la vida de fe.

4. *Quan la fe de molts va fer crisi*

Fa uns anys es va fer habitual parlar de crisi de fe. Molts, no cal dir-ho, ho fèiem amb preocupació. Altres, sobretot des de la increença o l'agnosticisme, amb una certa satisfacció, com qui veia arribar una situació prevista i esperada. I, entre els uns i els altres, no mancaven catòlics que en feien argument per a culpabilitzar altres catòlics de sensibilitat diferent o, molt sovint, la manera d'actuar de l'Església i, sobretot, de la jerarquia.

Ara bé, al marge d'interpretacions i de maneres diverses de reaccionar, els fets objectius se'ns imposen a tots: la nostra societat es va situant globalment fora de la vida de l'Església i també, en formes i graus diversos, de la fe en Jesucrist. És veritat que una part d'aquesta crisi no fa més que evidenciar la poca consistència del que, en circumstàncies passades, semblava una vivència religiosa àmpliament majoritària.

Avui es donen factors nous en els quals, per cert, es barregen elements positius i elements negatius. Hem sortit d'un ambient sociopolític que condicionava l'expressió de la religiositat i

³ Benet XVI, Discurs a la cúria romana, 22/12/2005.

⁴ Mt 7,1.

⁵ Mt 7,5.

⁶ Mt 8,26.

hem entrat en un altre, que inclina la balança en sentit contrari. Estem immersos en una cultura immanentista. La secularitat i el pluralisme, com apuntava el concili provincial Tarracònese, marquen la societat catalana.

No és estrany, doncs, que les estadístiques indiquin un retrocés, en nombre, de la pràctica religiosa i de la fe cristiana. Sempre hi ha un marge de relativitat, és clar, en aquestes enquestes, sobretot, com és el nostre cas, quan fan referència a actituds íntimes, de comunicació no fàcil. L'important, però, és adonar-se, a través d'elles, de la direcció en la qual es mou la societat. Sembla, doncs, que el nombre de joves que es declaren catòlics ha baixat, que els agnòstics i indiferents augmenten molt percentualment i que molts diuen que mai o gairebé mai no van a missa. També és un fenomen nou l'existència d'un nombre significatiu d'infants i joves que no han rebut el sagrament del baptisme. Tot això pel que fa referència al camp estricte de les creences. Però ens cal tenir molt en compte, també, els comportaments morals, des d'aquells que afecten la vida personal i familiar de les persones, el matrimoni i l'acolliment dels fills i la seva educació, fins als que miren més directament a les responsabilitats socials. També aquí trobaríem, probablement, al costat de mostres d'involució ètica i àdhuc de decadència, alguns valors positius.

No és la nostra intenció entretenir-nos ara en l'anàlisi de xifres ni en aspectes parcials d'aquesta crisi, sinó situar-la com un referent ineludible de la nostra responsabilitat com a pastors i plantejar-nos quina resposta ens demana. Els nostres germans i les nostres germanes que, en formes i matisos diversos, han deixat de tenir l'Església com la seva llar espiritual, ens interpel·len. Tots els qui formem part de les nostres deu diòcesis amb seu a Catalunya, pastors i persones consagrades, laics i laiques, som interpel·lats per aquesta realitat i cerquem en Jesús la resposta. La nostra fe, però, ens assegura que, per a Jesús, la recerca de l'ovella perduda té prioritat absoluta, d'acord amb la paràbola evangèlica.⁷ Sabem que ell deixarà fins i tot les altres al desert per anar a buscar-la, carregar-se-la a les espatlles amb alegria i retornar-la a casa.

5. En estat de missió

Sempre, al llarg de la història de l'Església, s'han alternat moments de fe més vivencial i de més pràctica religiosa amb altres de més tebis, però fins avui sense un qüestionament radical i generalitzat de Déu i de Jesucrist. En aquest marc, iniciatives com les missions populars o els exercicis espirituals ignasians i altres sistemes de reflexió i d'anunci de la paraula de Déu han estat i poden ser encara formes pastorals eficaces. Es tracta, però, de mitjans més orientats a la represa i a la revitalització de la vida cristiana més que no pas a una primera aproximació a l'evangeli.

No sembla, però, que els profunds canvis socials i culturals que vivim i les ideologies que els acompanyen es moguin en aquest nivell. Estem, més aviat, davant un allunyament cada vegada més radical de la fe i de l'antropologia cristiana. Més aviat pensariem en aquell gran interrogant amb el qual, als primers anys quaranta del segle vintè, els sacerdots Godin i Daniel van sacsejar l'opinió catòlica: *La France, pays de mission?* Era, certament, la intuïció precoç d'un procés que no ha parat d'estendre's a tots els pobles d'Europa, encara que de manera desigual.

Més endavant, el concili Vaticà II, en explicar l'activitat missionera de l'Església, descriuria la nova situació amb unes afirmacions que avui ens ajuden a nosaltres a discernir la situació

⁷ Cf. Lc 15,3-7.

actual. «En aquesta activitat missionera de l'Església es presenten diverses situacions, a vegades barrejades: primer, de començament o implantació; després, de novetat o de joventut. Però, acabades aquestes fases, l'acció missionera de l'Església no cessa: pertoca més aviat a les Esglésies particulars ja constituïdes continuar-la i predicar l'evangeli als qui encara són fora. *A més, els grups entre els quals viu l'Església sovint canvien completament per raons diverses, de manera que poden produir-se situacions noves. L'Església ha d'examinar aleshores si aquestes situacions exigeixen altre cop la seva activitat missionera.*»⁸

És fàcil enllaçar aquest text amb les lúcides anàlisis del servent de Déu Joan Pau II sobre l'uropeu d'avui. D'ell va dir que és un home «secularitzat»: «Déu resta fora del seu horitzó de vida. [...] El seu ateisme teòric i pràctic incideix en el seu pensament antropològic. Si l'home no és imatge de Déu i no fa referència a res... quin valor té? Per què actua? Per què viu?»⁹ «Posa així el desafiament més radical de la història al cristianisme i a l'Església.»¹⁰ Neix d'aquí la proposta missionera de Joan Pau II, especialment referida a Europa, que reiteraria incansablement una vegada i una altra: és hora d'emprendre «una nova evangelització».

¿No és aquesta també, amb totes les matisacions que calgui, la situació religiosa de la societat catalana? ¿I no està demanant del conjunt de totes les nostres Esglésies particulars que orientin la seva acció amb sentit i visió de nova evangelització? Però, ¿com serà possible si no tornem de nou al cor mateix de l'evangeli, si no cultivem una actitud esperançada davant l'actual situació, superant altres moments marcats per l'enfrontament o la claudicació davant els valors dominants?

6. Un nou clima cultural

La nostra mirada, tanmateix, no es limita a la situació estrictament religiosa de les persones, sinó que comprèn tot el nostre entorn social i cultural, en procés de transformació. És al cor d'aquesta massa que ens cal fer arribar el llevat de l'evangeli.¹¹

L'Església, cos de Crist, ha rebut la missió de viure immersa en el món que l'envolta i d'estimar-lo profundament, «per això se sent, de debò, íntimament solidària del gènere humà i de la seva història».¹² Perquè sap que Jesucrist, Déu encarnat, s'ha introduït en la història humana, la purifica, assumeix i il·lumina des de dins. Per això l'Església és solidària amb els homes i dones quan els proposa el bé més gran: l'evangeli de Jesucrist.

D'altra banda, hi ha relació entre l'evolució de la societat i la manera com la imatge de la fe és percebuda per aquesta societat. També el llenguatge que pot fer més comprensible i proper el missatge cristià ve força condicionat pels canvis culturals i socials. Heus aquí alguns fenòmens que ens interroguen, i, al seu costat, alguns signes d'esperança.

a) És fàcilment perceptible en la nostra societat una visió *immediatista* de la vida, unida a un cert afany compulsiu de fruir-la a fons i de pressa. Hi ajuda el prodigiós progrés tècnic de les últimes dècades, sobretot quan és vist amb els ulls dels més joves, que no tenen experiència de situacions anteriors més difícils i treballoses. Sembla que tot sigui possible —i exigible— ara mateix. Podríem parlar, en aquesta línia, bo i eixamplant-la, de *pragmatisme*: es pren com

⁸ *Ad gentes*, 6 (la cursiva del text és nostra).

⁹ Joan Pau II, Discurs al Consell de les Conferències Episcopals d'Europa, 11/10/1985, n. 11.

¹⁰ *Ibidem*, n. 1.

¹¹ Cf. Mt 13,33.

¹² *Gaudium et spes*, n. 1.

a criteri únic d'elecció allò que més satisfacció pot donar, o més guany, o més acceptació social. I de *consumisme* creixent, insaciable. I d'*individualisme* insolidari, que insensibilitza respecte de les necessitats de tota mena —pobresa, vellesa, malaltia, soledat— que subsisteixen i creixen malgrat el progrés general. Tot això comporta una superficialitat creixent i una banalització de la vida. Podríem incloure, encara, en aquesta visió immediatista, l'al·lèrgia de molts a contraure compromisos definitius, que es tradueix en l'escalada de separacions matrimonials, i que incideix també en les respostes a la vocació al sacerdoci i a la vida consagrada. Especialment preocupant és la greu reducció de la natalitat que afecta la demografia del país i, sobretot, el seu tremp moral. Sobretot ens entristeixen i ens indignen els atemptats a la vida dels no nascuts: el nombre d'avortaments provocats ja s'equipara o supera, a Catalunya, el nombre dels naixements. Són expressions diverses d'una mateixa mentalitat reduccionista de les veritables dimensions de la persona i de la seva vocació transcendent.

b) Aquests últims anys hem assistit a un augment preocupant de la *violència*. Les grans accions terroristes (Nova York, Madrid, Londres, Mumbai) atemoreixen i afavoreixen reaccions dures. Ens cal mantenir la serenitat. Justament quan ens arriba un gran contingent d'immigració, amb un notable percentatge de fidels musulmans, seria un error gravíssim caure en la sospita, l'acusació gratuïta o la discriminació. La comunitat catòlica ha de fomentar dins el conjunt de la societat l'acolliment generós dels nouvinguts, amb reciprocitat de drets i de deures, i afavorir un respectuós diàleg interreligiós. No cal dir que el nostre acolliment dels immigrants té una especial proximitat i calidesa quan es tracta de catòlics, als quals oferim la plena integració a les nostres parròquies, i també de cristians de les Esglésies orientals. A nivell internacional i cívic, hem de fer costat activament a les propostes de diàleg i convivència.

Hi ha encara altres formes de violència que causen preocupació. I cap d'elles, per cert, no és aliena, en molts casos, al fenomen preocupant de la drogoaddicció. Per exemple, la que esclata de tant en tant en celebracions festives, de caràcter popular o esportiu, promoguda, alguna vegada, per col·lectius més o menys organitzats de joves. Són expressió d'un buit de sentit que a tots ens interpel·la.

Una altra forma —gravíssima— d'agressivitat s'ha intensificat en els últims anys: la que té lloc entre parelles estables i que ha produït un nombre esgarriós d'assassinats de dones. Sense ignorar la necessitat urgent de mesures eficaces de protecció de les possibles víctimes i de reducció dels agressors, no podem deixar de pensar en la necessitat d'una educació de les consciències, que actuï a l'arrel d'aquestes conductes. De poc serveixen les campanyes d'eradicació de la violència, si no s'incideix en aquell punt on la violència comença: el cor de la persona.

Convé fer atenció a l'embolcall cultural que legitima tots aquests capteniments lamentables, especialment determinant en les persones amb menys capacitat de resistència a la pressió ambiental.

La reiteració d'escenes de violència a la televisió, posem per cas, és, de fet, una apologia contínua de comportaments que en la vida real són proscrius i fins i tot perseguits per la justícia. La nostra societat cau, amb això, en una contradicció flagrant, de conseqüències funestes.

I no són només les imatges. Hi ha corrents d'opinió, d'entrada atraients i brillants, que esdevenen fàcilment un estímul d'actituds socials negatives. Si, en el fons, totes les formes del mal són velles com l'home, és relativament nou, en canvi, el clima de permissivitat absoluta, de relativisme i, de vegades, d'escarni dels valors transcendents, que fomenten, a Catalunya, molts mitjans d'expressió cultural.

c) *L'altra cara del nou clima cultural presenta signes d'esperança.* Valorem, com a contrapunt positiu als mals esmentats, una florida d'iniciatives solidàries que van creixent en la societat catalana: de voluntariat, d'atenció als marginats, d'associacionisme en camps diversos. Les adopcions d'infants, sovint procedents del Tercer Món. Fenòmens tan reconfortants com la gran participació ciutadana en campanyes puntuals a favor de les víctimes dels grans desastres climàtics o tel·lúrics, en les manifestacions a favor de la pau, en les maratons televisives de cada any per a l'eradicació de determinades malalties. I, en general, el treball desinteressat de les ONG. Tot això ens honora. Respon a aquella paraula que Jesús adreça als qui, sovint sense pensar-hi, l'han reconegut en el rostre dels pobres d'aquest món: «Tenia fam, i em donàreu menjar.»¹³ Val a dir, a més, que moltes d'aquestes accions són protagonitzades per joves. Compartim i encoratgem, en aquest sentit, la voluntat sovint expressada per molts i cada dia més compartida de promoure, a partir ja de l'escola, una veritable educació basada en els valors i les virtuts.

Ben segur que tots els qui, d'una manera o altra, es mouen en aquesta direcció, en coneixen bé les dificultats. No és fàcil sentir-se comprès en un món on el mercat s'ha convertit en un déu totpoderós. Sovint compartiran, des de la pròpia experiència, la profecia de Jesús: «No podeu servir alhora Déu i el diner.»¹⁴ Nosaltres els encoratgem. Tant de bo fos aquesta altra cara la que identifiqués decididament Catalunya: la solidaritat veritable amb totes les persones, per damunt de diferències de procedència, d'ideologia, de llengua —ja que tots som igualment fills de Déu. De totes les formes de progrés, és aquesta, sense dubte, la més desitjable, la més constructiva de la persona humana, perquè, com hem après també de la saviesa evangèlica, «què en treu l'home de guanyar tot el món si es perd o es destrueix ell mateix?»¹⁵

7. La religió en el nostre estat modern

En el context de la legítima autonomia de la societat política —de la laïcitat—, volem contribuir al discerniment d'alguns valors que estan en joc en aquests moments. És a dir, volem fer sentir una veu profètica i alhora dialogant. Tot i la crisi actual de les grans ideologies, més que mai cal vetllar perquè les diferents majories parlamentàries que s'alternen legítimament en la governació de l'Estat espanyol i de la Generalitat de Catalunya, responen a diferents models de política i de país, respectin i promoguin els drets humans, personals i col·lectius; que el bé comú i el progrés dels sectors socials menys afavorits siguin absolutament prioritaris; que les minories es vegin reconegudes; que els programes estiguin al servei de les persones i no a l'inrevés. L'Església sempre manifestarà una col·laboració constructiva per assolir aquests béns, sense renunciar per això a una crítica profètica que ajudi a purificar l'acció política.

a) La laïcitat com a valor

D'ençà que el concili Vaticà II reconegué solemnement la llibertat com un valor natural i fonamental de la persona, la laïcitat o aconfessionalitat de l'Estat és una realitat no només acceptada, sinó també promoguda per l'Església. En plena continuïtat amb la defensa cristiana de la llibertat i dignitat de la persona, la laïcitat vol dir, com ho observa el concili provincial Tarraconense, «l'absència de pressió religiosa o irreligiosa per part dels Estats» i «la convicció que l'Església no ha de dominar el món, sinó que hi ha d'aportar les energies religioses de la fe, de l'esperança i de l'amor, cosa que significa [...] pèrdua d'influència social i de

¹³Mt 25, 35.

¹⁴Mt 6, 24.

¹⁵Lc 9, 25.

poder».¹⁶ D'acord amb el sentit de missió al qual ens hem referit abans, no demanem privilegis, ni l'empara dels governants, sinó llibertat efectiva per tal de fer actual la presència del Senyor ressuscitat i d'oferir a tots els nostres conciutadans la bona nova de la salvació. Aspirarem només, amb humilitat i amb fermesa, a exercir, enmig d'aquest país del qual som part viva des dels seus orígens i que estimem, la nostra missió profètica. I això, perquè estem convençuts que quan l'evangeli és acollit per les persones, la comunitat civil es fa també més responsable, més atenta a les exigències del bé comú i més solidària amb els necessitats. Així s'expressava al Quirinal el papa Benet XVI: «La comunitat política i l'Església són independents i autònomes, cada una en el propi terreny. Ambdues, això no obstant, encara que per títol divers, estan al servei de la vocació personal i social de l'home (GS 76). [...] Per tant, és legítima una sana laïcitat de l'Estat en virtut de la qual les realitats temporals es regeixen segons les seves normes, sense excloure, però, aquestes referències ètiques que troben el seu fonament últim en la religió. L'autonomia de l'esfera temporal no exclou una íntima harmonia amb les exigències superiors i complexes que es deriven d'una visió integral de l'home i del seu etern destí.»¹⁷

b) Laïcitat sense malentesos

A ningú no hauria d'incomodar la veu profètica de l'Església sobre la vida familiar, la vida social i àdhuc la vida política, també quan va contracorrent d'estats d'opinió àmpliament difosos. Al contrari, seria el nostre conformisme el que privaria la societat d'una vella saviesa que hem rebut de dalt i que ha estat present i activa en les arrels de la nostra antropologia i de la nostra història. El nostre deure és mantenir-la operativa, quan sembla oportú i quan no ho sembla tant.¹⁸ Sobretot si tenim en compte la marxa accelerada, comparativament amb els altres Estats europeus, amb què, en algunes matèries, els nostres legisladors avancen cap a una normativa civil cada cop més allunyada de l'humanisme cristià, el qual no és altra cosa que la protecció de la persona i dels lligams solidaris que uneixen i protegeixen els homes siguin o no cristians. Més enllà de valors estrictament religiosos, avui ens estem jugant la continuïtat d'unes pautes de captivament personal i social vinculades transversalment a la nostra cultura. Val a dir, tot amb tot, que els nostres tocs d'atenció com a pastors tenen sempre caràcter i sentit de proposta, mai d'una pretesa imposició. I, encara, de proposta nascuda de l'evangeli, no inspirada en cap projecte contingent, de caràcter sociològic o polític. Una proposta enriquidora, que apel·la al valor transcendent de la persona i salva la societat del risc d'un pensament únic, que tot ho aplanava i uniformitza. Ens inspira el sant pare Joan Pau II quan a Cuatro Vientos ens deia: «La veritat no s'imposa, es proposa.»¹⁹ Direm, en aquesta línia, que voldríem veure més reconeguts a Catalunya valors fonamentals com el do de la vida, des de la seva concepció a la seva mort natural. Voldríem, igualment, que la família fos més valorada i recolzada, «sense que es vegi suplantada o ofuscada per altres formes o institucions diverses».²⁰ Reclamem, simultàniament, el dret de tota persona a unes condicions de vida dignes, lluny de qualsevol forma d'explotació: pensem, particularment, en els infants que són víctimes de tantes formes d'egoisme dels grans, o en els malalts, discapacitats, ancians o moribunds, que pateixen la soledat injusta de part dels altres i que són vistos com una càrrega per a la comunitat; o en els qui són explotats comercialment en les seves debilitats per interessos lucratiu; o en els qui no troben habitatges accessibles; en els pensionistes menys retribuïts, en els qui són víctimes de l'atur, en els immigrants. És la lluita en aquest camp la que dona sentit a la políti-

¹⁶Concili provincial Tarraconense, res. 1.

¹⁷Benet XVI, Discurs al president Carlo A. Ciampi, 24/06/2005.

¹⁸Cf. 2Tm 4,2.

¹⁹Joan Pau II, Discurs a Cuatro Vientos. Madrid, 03/05/2003.

²⁰Benet XVI, Discurs a l'ambaixador espanyol davant la Santa Seu, 20/05/2006.

ca i l'ennobleix. En el terreny de l'ensenyament, aspirem a veure més plenament respectat el dret dels pares i les mares a decidir el tipus d'educació —també pel que fa a la religió i a la moral— dels seus fills, i més plenament acollida i recolzada la contribució històrica al bé comú de l'escola cristiana a Catalunya. La ciutadania no l'atorga ni l'afaiçona al seu gust l'Estat: és una condició prèvia dels ciutadans reals, amb les seves maneres plurals de pensar, amb la seva llengua i cultura, també amb la seva fe i amb les seves opcions culturals i polítiques, que totes les administracions han de servir.

c) *Diàleg*

Per això, a través del diàleg, no cercant la confrontació, els cristians laics, «no poden abdicar de la política, com a activitat destinada a consolidar i a promoure el bé comú».²¹ El diàleg demana sentit d'identitat i, alhora, acceptació de l'altre amb voluntat de convivència. La història del nostre segle xx ens adverteix sobre els mals de la confrontació exclouent: ni volem contribuir-hi ni volem ser-ne víctimes. Per això animem els fidels cristians a, d'una banda, no avergonyir-se mai de ser deixebles de Jesús²² i, d'altra, a donar-ne testimoniatge des de la proximitat, des de la comprensió, des de la voluntat de salvació, imitant el Crist que no va venir a condemnar el món sinó a salvar-lo.²³

En aquest moment de tantes polèmiques, esdevenen actuals les antigues recomanacions de sant Joan Crisòstom comentant les paraules de Jesús «Jo us envio com ovelles enmig de llops»:²⁴ «Mentre som ovelles triomfem i, encara que ens assetgin llops incomptables, els guanyem; però si ens tornem llops, som vençuts, perquè ens veiem privats de l'auxili del pastor. El nostre pastor pastura ovelles, no llops. Aleshores t'abandona i se'n va, perquè no li permetes de manifestar el seu poder.»²⁵

8. *Església enviada*

Ens cal, a tots els fidels, assumir plenament que la nostra situació, en aquest començament del segle XXI, és de missió. I assumir-la joiosament: som, certament, fràgils. Portem el tresor de la fe en vasos de terrissa.²⁶ Però ressona en nosaltres la bona nova de la salvació. Anunciem Jesucrist! Si a nosaltres això no ens fes feliços ¿com podríem fer arribar als altres el seu encís? Us invitem, doncs, al coratge missioner, a prioritzar l'objectiu de la nova evangelització, a deixar-vos evangelitzar més plenament també vosaltres, a fer ben acollidora la nostra fe i la nostra Església, «casa i escola de comunió, [...] si volem ser fidels al disseny de Déu i respondre també a les esperances profundes dels homes». És el repte que va assenyalar Joan Pau II que té l'Església a l'inici del nou mil·lenni.²⁷ És l'hora de reprendre l'impuls missioner del nostre concili provincial Tarraconense, tan ben expressat en la resolució 25; un impuls que Benet XVI expressa de múltiples formes, i que es concentra en l'anunci del Déu amor com a centre de tot el missatge cristià. En realitat, «l'amor de Déu per nosaltres és una qüestió fonamental per a la vida i planteja preguntes decisives sobre qui és Déu i qui som nosaltres».²⁸

a) *Amb renovada confiança en Jesús*

²¹Concili provincial Tarraconense, res. 106.

²²Cf. Mt 10,33.

²³Cf. Jn 12,47.

²⁴Mt 10,16.

²⁵Sant Joan Crisòstom, *Homilia* 33,1.

²⁶Cf. 2Co 4,7.

²⁷Cf. Joan Pau II, *Novo millennio ineunte*, n. 43.

²⁸Benet XVI, *Déu és amor*, n. 2.

El sentit de la missió encomanada per Jesús, que vol arribar a tots els homes de tots els temps, projecta les nostres comunitats cristianes cap endavant: no ens hauríem de lamentar tant de certs canvis culturals. El llevat cristià pot fer fermentar moltes cultures, també la que avui veiem néixer i que sovint ens desconcerta. Aquesta ha estat l'experiència dels dos mil anys d'història de la fe cristiana. És per la presència a Catalunya d'aquest llevat que treballem, no per la pervivència d'unes determinades formes. I això és al nostre abast si prediquem Jesús, si el fem present a ell mateix, amb fidelitat a la seva paraula i als seus mandats. Hi ha molts valors amagats en la nostra realitat eclesial: cristians i cristianes, en tots els estats de vida, rics espiritualment, generosos, d'una extraordinària finor evangèlica; grups i moviments diversos que malgrat que, de vegades, s'expressen en termes d'un cert cansament o desencís, mantenen la fidelitat enmig de les contrarietats. A tots fem arribar el nostre reconeixement, la nostra renovada confiança. Tots plegats, sumant forces en una comunió dinàmica i respectuosa, malgrat una certa pobresa de recursos humans, de prestigi i d'èxit social, podem anunciar a la nostra societat catalana, a la qual ens sentim enviats, allò de l'apòstol Pere: «De plata i d'or, no en tinc, però el que tinc, t'ho dono: en el nom de Jesucrist, el Natzarè, [...] camina!»²⁹

b) Pastoral del que és essencial

La consciència de la missió a què ens empeny el nostre baptisme ens fa servidors de l'essencial. Tenim la responsabilitat, no cal dir-ho, de fer costat als cristians i cristianes que van acollir la fe en un altre context històric i la viuen amb fidelitat: restem al seu servei. Ens cal també acollir amorosament tots els «fragments de cristià», per dir-ho amb l'antiga expressió del canonge Carles Cardó, que perviuen en la religiositat popular i en tot el ventall de situacions espirituals diverses, dels catòlics no practicants. Però tot això, sense deixar de percebre i d'entendre la veu del nostre temps i de plantejar-hi la crida evangèlica a la conversió radical.

Tal com s'esdevé en l'ordre material, som requerits a un treball amatent de restauració d'allò que hem heretat i s'ha malmès i, al mateix temps, a l'edificació d'obra nova, de cara a l'esdevenidor. Doncs bé, des d'una perspectiva de missió, aquesta segona és la nostra tasca prioritària. Optar per la nova evangelització ens demana, d'una banda, fer atenció a l'home d'avui, veure'l amb simpatia, acollir la seva cultura. És a dir, integrar-nos en el gran corrent d'encarnació que arrenca de Jesús, fet en tot semblant als homes, excepte el pecat. I ens demana, d'altra banda, tenir sempre activada la nostra vivència de Jesucrist i del seu evangeli, de manera que aflori fàcilment als nostres llavis, i que en tot moment estiguem sempre a punt per a donar una resposta a tothom qui ens demani raó de la nostra esperança.³⁰

c) No és possible evangelitzar sense haver estat evangelitzat

Una pastoral que apunta a la conversió remet sobretot a la pròpia conversió. La mateixa Església ha d'autoevangelitzar-se per tal de respondre als reptes d'avui. Pensant en el nostre continent, deia Joan Pau II: «Que tota l'Església a Europa senti com a dirigida a ella l'exhortació i la invitació del Senyor: penedeix-te, converteix-te, i “estigues en vetlla i enforteix tot allò que encara viu, abans no es mori” (Ap 3,2)»,³¹ i esmentava unes paraules del Missatge final del Sínode de 1999 dedicat a Europa: «La secularització que contagia un ampli sector de cristians que normalment pensen, decideixen i viuen com si Crist no existís, lluny d'apagar la nostra esperança, la fan més humil i capaç de confiar només en Déu. De la seva misericòrdia

²⁹Ac 3,6.

³⁰Cf. 1Pe 3,15.

³¹Joan Pau II, *Església a Europa*, n. 26.

rebem la gràcia i el compromís de la conversió.»³² També la nostra autoanàlisi de la realitat eclesial de Catalunya ens demana conversió: una gràcia i un compromís que comencen en el cor de cada cristià.

En aquest 125è aniversari del patronatge de la Mare de Déu de Montserrat sobre Catalunya, preguntem-nos si, com feia la Verge Maria, conservem viva la memòria de Jesús.³³ Només ell salva, i no cap fórmula humana que pugui captivar-nos en un moment donat. Hem parlat d'increença i de crisis de fe. Preguntem-nos quina part de responsabilitat hi tenim nosaltres —ministres ordenats, persones consagrades, laics i laiques. ¿No hi hauria, a la nostra terra, més sal-labor cristiana, si fóssim, de debò, sal que sala?³⁴ Des d'un acolliment més ple, més conseqüent, més joiós, més irradiant de la bona nova de Jesús per part nostra, podem pensar esperançadament en una nova evangelització de Catalunya. Som conscients que també nosaltres, com a bisbes, som cridats a la «conversió del cor» i a la «conversió pastoral».

d) Casa i escola de comunió

El Senyor Jesús ens va deixar dit que hi ha una estreta relació entre la unió dels seus deixebles i la fe del món: «Que tots siguin u, com tu, Pare, estàs en mi i jo en vós. Que també ells estiguin en nosaltres, perquè el món cregui que tu m'has enviat.»³⁵ I el llibre dels Fets dels Apòstols ens presenta, com una icona eclesial perenne, la primera comunitat cristiana, creixent a partir de la comunió fraterna, «constants i unànimes en la pregària, juntament [...] amb Maria, la Mare de Jesús».³⁶ Sovint ens costa de mantenir-nos en comunió afectuosa, tot i compartir una mateixa fe. Constatem un excés de duresa, un dèficit de misericòrdia, massa tendència al judici excloent entre catòlics d'estils d'espiritualitat diversos, d'associacions o grups que recelen els uns dels altres. També costa, de vegades, que cristians d'opcions polítiques diverses comparteixin el treball eclesial. L'evangelització demana que tots comptem amb tots, que totes les sensibilitats dels germans en la fe se sentin acollides i compreses a la casa del Pare, que no trenquem la canya esquerdada.³⁷ Tots hem de fer un esforç renovat d'aproximació i de servei: els bisbes amb els preveres, els religiosos i tot el poble de Déu; els preveres amb el laicat; tots plegats amb els catòlics menys practicants, amb els qui cerquen la veritat i amb els no creients. Som portadors d'una salvació que no ens pertany. Si ell, el Mestre i el Senyor, renta els peus dels deixebles, nosaltres hem de fer el mateix els uns amb els altres.³⁸ Si fem que la nostra Església sigui sempre «casa» de comunió, podrà ser «escola» de comunió enmig del nostre poble, i, ben unida en comunió, sortirà amb nou ardor i amb esperança a l'entusiasmadora missió que Jesucrist mateix li ha confiat: «Aneu, [...] a tots els pobles i feu-los deixebles meus. [...] Jo sóc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món.»³⁹

9. Com a Canà de Galilea

Canà és una població de Galilea. Una simple boda que s'hi celebrà fa uns dos mil anys ha arribat fins a nosaltres i forma part de la memòria col·lectiva dels cristians.⁴⁰ Tot s'originà per

³²Missatge final del Sínode de 1999, n. 4.

³³Cf. Lc 2,19.

³⁴Cf. Mt 5,13.

³⁵Jn 17,21.

³⁶Ac 1,14.

³⁷Cf. Mt 12,20.

³⁸Cf. Jn 13,14.

³⁹Mt 28,19-20.

⁴⁰Cf. Jn 2,1-12.

una feliç pensada dels nuvis: van convidar a la festa, juntament amb Jesús, la seva mare Maria. I va arribar el moment crític: havien calculat malament i, a mig convit, se'ls va acabar el vi. Quin fracàs en el petit marc social dels joves contraents i de les seves famílies! Aleshores es va veure la transcendència d'aquella invitació. Maria va intervenir. S'adreçà simplement a Jesús: «No tenen vi.» I als cambres: «Feu tot el que ell us digui.» Uns moments després, un vi d'alta qualitat corria per les taules del banquet i, amb ell, l'alegria.

Montserrat ha estat sempre, per als ciutadans d'aquesta terra, una festa, un convit. Tots hi hem trobat, des de petits, la presència propera i entranyable de Maria que convida a la pregària del cor. Els monjos de sant Benet, al llarg d'una història mil·lenària, han anant enriquint Montserrat amb els dons de la contemplació, de la litúrgia, de la cultura, de l'acolliment. La fe catòlica hi té gust de pa de casa.

Tant de bo, en la celebració del 125è aniversari del patronatge de la Moreneta sobre Catalunya, les nostres deu Esglésies diocesanes, amb totes les seves comunitats, amb les seves famílies, amb tots els seus membres... invitessin de bell nou Jesús amb la seva mare Maria a fer-se presents en els nostres cors, en les nostres tasques, en tota la vida del país. Tant de bo seguíssim la veu de Maria que, assenyalant-nos Jesús, ens diu a tots: «Feu tot el que ell us digui.»⁴¹ Entraríem en el segle XXI amb tota l'aigua de les nostres il·lusions i esperances, dels nostres projectes i dels nostres problemes, dels nostres valors i del nostre pecat, transformats en el vi generós de la gràcia de Déu.

Els Bisbes de Catalunya

Febrer de 2007

⁴¹Jn 2,5.